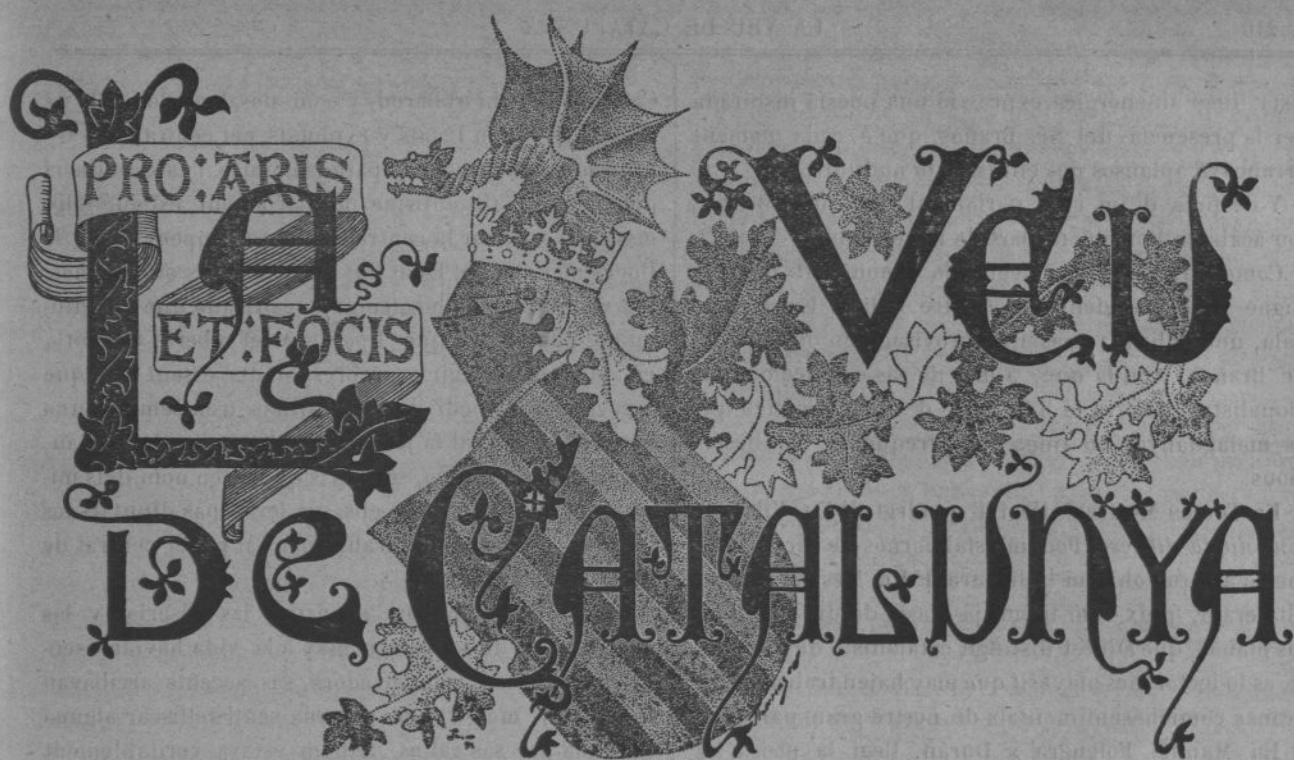

ANY III.

Barcelona 21 de Maig de 1893.

NÚM. 21.

FESTAS CATALANISTAS

A VILAFRANCA

L'entusiasta y actiu Centre Català de la capital del Panadés, volgué aprofitar la ocasió de trobarse á Catalunya l'eloqüent propagandista de nostra causa, don Alfred Brañas, per gosar la honra de la seva visita, fentne ocasió d'un nou acte de son zel per l'enalltimement y propagació de la doctrina regionalista.

Dijous al vespre hi arribarem, D. Alfred Brañas, D. Martí Folguera y l'que sotscriu, essent rebuts en la estació de Vilafranca per una comissió del Centre, composta del President En Pere Secases, En Joseph Baltá, Tinent d'Alcalde de la Vila, En Mariano Roig, En Manel Sala y En Pere Bolet.

D. Alfred Brañas fou galantment hostatjat per en Joseph Baltá, en sa preciosa casa, antich palau dels Comtes.

Quan, deprés de sopar, arribarem al Centre, 'ns quedarem doblement sorpresos: pel magnífich y espanyós local que aquest ara disfruta, ben á la altura de la seva crexent importancia, y per la gentada que en lo saló, bonich y molt gran, esperava que 's comencés la vetllada. Lo millor y mes significat de la ilustrada vila era allà, ab visible dalera de sentir los dictats del cor patrici d'En Brañas.

Una cobla de bandurrias y guitarras, composta de sis distingits aficionats, tocá ab gust exquisit una sinfonia, y axecantse En Pere Secases, President de la patriótica associació, feu en paraulas curtes de lletra però ben llargas d'aquell talent y convicció ferma, que tots los catalanistas li sabém y li aprecíem, la

presentació d'En Brañas, com á apóstol admirable de nostras ideas, fent de pas una breu però aprofitada indicació del Regionalisme.

Lo Secretari del Centre N' Albert Moliné, llegí una carta que enviá 'l sabí sacerdot vilafranquí autor de *La Tradició*, Rvnt. Dr. D. Joseph Torras y Bages. Com que la transcribím sencera, ja ho veurá 'l lector que aquesta carta es ben digne del cap y del cor del estimat mestre.

Un jovenet, de nom Albert Olivella, passá á la tribuna, y llegí un entusiasta y discretíssim Missatge *al seu mestre en Regionalisme* Sr. Brañas. Aquest noy, llegint ab veu ferma y accent de fonda passió una protesta de fé, digna d'enteniments mes fets per la reflexió y l'estudi, cridava fortament la atenció. Fora de sessió, lo vejérem després, á ell, y á dos companys seus de la mateixa edat, los jovenets Roig, germá del estimat Marian, y Comas; y 'ns enterarem de sos treballs de propaganda entre sos condexebles y amichs, y dels esforços que fan, en las horas que l'estudi 'ls dexa vagarosas, per esbandir en una fulla impresa que diuen *Lo Crit Escolar* la florida del amor á la patria catalana, que te bonas arrels en son cor tendre. Veyent aquell feso-mias, d'aparensas de noy, mes de mirada d'home, de tirats fermes y resoltis, indicatius de voluntat no doblegadissa, que no duhen pas aquell lletreret que als fronts de quinze anys va posar un dia 'l poeta llatí, *amata relinquere pernix*, ens vingué una lley d'alegria! Perqué aquesta generació ja es filla de nostres fadigosos treballs y contínues peregrinacions. ¡Deu la guardi pel bon camí, y la benehexi!

Lo jove poeta y convençut company, Mossen Angel Garriga, Pbre., á qui deu moltíssim la causa regiona-

lista, llegí ab enérgica expressió una poesia inspirada per la presencia del Sr. Brañas, que á cada moment arrancava aplausos del entussiasta auditori.

Y després d'un curt parlament del que sotseriu, fou acabada la primera part de la vetllada.

Començá la segona, llegint lo renomnat metje y digne Vice-president del Centre Catalá En Manuel Sala, una delicada poesia, improvisada en obsequi del Sr. Brañas, y en la que, á mes de sas conviccions regionalistas, donava fé 'l Sr. Sala d'un art poétich que es malaguanyat no tinga mes freqüents manifestacions.

En Tomás Mestres, llegí 'l quadret d' En Vilanova *Una diada ditxosa*. Podem estalviarnos de dir la satisfacció ab que ohirem la lectura d' En Mestres quants allá eram, puix hem tingut ja ocasió de dir en aquestas planas, que aquest distingit catalanista de Vilafranca es lo lector mes afavorit que may hajan trobat los filigranas cómic-sentimentals de nostre gran narrador.

En Manuel Folguera y Durán, llegí la poesia de Mossen Collet *Himne patriòtic de Ripoll*, que obtingué entussiasta aculliment del públich; abans, parlá breument, mes ab notable correcció y eloqüencia, del goig ab que veyá la crexensa feta á Vilafranca pel Catalanisme, especialment entre las donas, y, referintse al Sr. Brañas, digué frases sentidíssimas y escayents que produhiren general emoció.

Y ja, llavors, la sala s'extremí ab un llarguissim esclat d'aplausos. Totas las mans batían; era arribat lo moment que tothom afanyós esperava. Lo Sr. Brañas, dret á darrera de la taula presidencial, anava á dexar sentir sa veu eloqüent y autorizada.

Com nostre testimoni podria semblar influït de parcialitat, per tenirnos guanyada 'l Sr. Brañas gran consideració y afecte, lligats en bon nombre d'actes anteriors en que 'ns pertocá l'honor d'acompanyarlo, dexém de banda nostre personal impressió, y transcriurém ab goig, lo que llegim en lo periódich *Las Cuatro Barras*, fidel expressió del sentir públich de la estimada Vila:

«Per fi s'axeçá D. Alfred Brañas, l'heroe de la festa qui fou saludat ab una entussiasta salva d'aplausos.

Desseguida que comensá se feu seu tot l'auditori, tothom compregué que lo que deya li sortia del fons del cor, que veritablement ho sentia y per axó també al fons del cor arribava del públich que ab religiós silenci l'estava escoltant.

Doná un saludo á Vilafranca en nom de Galicia, pobre germana de Catalunya en desventuras y esperansas. Digué que no experimentava pas cansament pels viatges, conferencias y discursos que durant aquestos dias ha fet, que l'única cosa que li donava pena era 'l no poguerse expressar en la hermosa llengua catalana que compren perfectament y que estima y venera.

Demostrá las semblansas que hi ha entre sa pàtria y la nostra; té 'l mateix amor, fou com la nostra independent, tingueren com nosaltres furs y privilegis, com

Catalunya 'ls hi robaren, y com nosaltres los fills de Galicia se veuen befats y explotats pel centralisme tiranizador; feu una comparansa entre l'absolutisme dels reys y l'absolutisme del parlament, estigué felicíssim al explicar la centralisació que impera desde 'ls llochs mes alts del Estat fins als mes petits organismes; feu veure que es un solemne engany alló que ells diuen per adular, de que 'l poble es el soberà, dexantlo en llibertat d'elegir sos representants; essent així que 'l govern per medi dels encasillats treu sempre una majoria ab la qual fa las lleys y fa tot lo que be li plau, tot en nom del poble, sent així que es en nom dels ministres, puix que sense ells, no foran pas diputats los que las votan. Calificá graficament al poder central de tiranía anónima.

Pintá d'una manera magistral las miserias y las desventuras de sa pàtria, may á la vida haviam sentit párrafos tan commovedors, sos accents arribavan fins al cor, més d'una persona senti reliscar alguna llàgrima per sas galtas, tothom estava veritablement commogut.

Saludá galantment á las senyoras y senyoretas que honravan la festa.

Parlá ab admiració y entusiasme del ilustre fill d'aquesta vila l'Ilm. Dr. Morgades.

Nos pintá la dona gallega recitant de pas una sentimental poesia d'Albert Camino que pensém proxima-ment publicar en nostre periódich.

Pel espay de que disposém no podem extendrens més parlant d'aquest notable discurs que á todas las personas entusiasmá, n'hi ha prou ab dir que durá cinch quarts y tothom deya que encara que hagués enrabonat tota la nit, ab gust se l'haurian escoltat, puix que semblava s'estiguessen extassats escoltant la màgica paraula del docte catedràtic.

Vilafranca guardará un etern recort de la vetllada del dijous prop passat; don Alfred Brañas 'ns digué més d'una volta que 'ns recordessem de sa pobra patria y d'ell, nosaltres sols li dirém que á Vilafranca hi té germans, que senten veritables simpatias per Galicia y que tota sa vida portarán grabat en son cor lo nom del valent apóstol del regionalisme espanyol D. Alfred Brañas.»

L'endemà fou obsequiat lo Sr. Brañas ab un fraternal dinar, organiat per la Junta del Centre Catalá y bon nombre de socis. Per expressar al hoste apreciadíssim la admiració envers sa persona, ensemps que l'amor y solidaritat dels regionalistas catalans als companys d'ideas que á Galicia lluytan per redimirse del jou del centralisme, parlaren En Joseph Baltá de Cela, En Pere Secases, Mossen Angel Garriga, En Tomás Mestres, En Joseph Canyas y en Pere Bolet. A tots doná eloqüent resposta 'l Sr. Brañas en un elegant y sentit resum, acabant ab la declamació d'algunes poesias gallegas, feta d'una manera admirable.

N. VERDAGUER CALLÍS.

A SABADELL

De retorn de Vilafranca, y de visitar la important Colonia Güell, lo Sr. Brañas prengué 'l camí de Sabadell, ahont arribá 'l passat diumenge al dematí, acompanyat dels estimats catalanistas d' aquella ciutat, senyors Capmany y Durán (Modest). Rebut en la estació de Sabadell, per un gros nombre de catalanistas, empleá ab activitat lo dia, en recorrer la ciutat per apreciarne la importancia, fentse càrrech ensemps del caracter de las industrias que allá tenen vida tan ufanosa.

Per tot arreu li foren obertas las portas ab amorosench respecte, guanyat per la consideració que, com á home de ciencia y de sentiments patriòtics, ja ara aquí ningú li escatima al estimat propagador de nostra causa: Lo Rynt. Rector dels Escolapis, P. Corominas, D. Joan Sellarés, director de torn del Gremi de Fabricants y Banch de Sabadell, lo Dr. Feliu Sardá y Salmany, y altrás distingidas personas de la ciutat, ompliren d' atencions estimables al Sr. Brañas y á sos acompanyants.

A mitja tarde s' celebrá la sessió de propaganda en l' espayós local del «Centre Catalá» que havia sigut adornat ab gust exquisit y de manera apropiada á las aspiracions de la Associació. Lo Sr. Manau, digne President d' aquell Centre, obrí l' acte llegint un discurs de presentació del Sr. Brañas, molt atinat, molt correcte y molt regionalista: de passada dirigí un párrafo hermós á la poetisa sabadellenca, D.ª Agnès Armengol de Badía, allá presenta, ab motiu d' haver sigut una de sas poesías llorejada en los Jochs d' enguany.

Una improvisació afectuosa y valenta, que llegí son autor En Modest Durán, obtingué frenètics aplausos al agermanar en bellas estrofas las aspiracions de Galicia y de Catalunya.

També foren molt aplaudidas las poesías que llegiren, respectivament, la nomenada D.ª Agnès Armengol y 'l Sr. Bedós, soci molt considerat del Centre.

En Capmany, aquell Capmany Director valent é infatigable de *Lo Catalanista*, predicador may entebiat de nostras ideas, aquell Capmany de cor ardorós, tan amador de la causa de Catalunya, que en sentint parlar d' ella, pres d' excitació vivíssima, sembla un transportat, va axecarse per dar exida als seus entussiasmes; no pronunciá un discurs, sinó que entoná un himne fogós y apassionat á la terra infelís del patrici gallego, en quin honor la sessió era celebrada. La allocució de 'n Capmany caldejá la sala, acabant la obra ab la lectura de la traducció d' una preciosa poesia de la venerada Rosalia de Castro, la gran poetisa per quina ánima respirava l' esperit flagellat de sa patria adorada.

Quan s' axecá 'l Sr. Brañas, la sala s' enfonsava: aplausos, aclamacions, crits de ¡visca Galicial ¡Visca Catalunya!...

La paraula del eloqüent regionalista gallego posá fi

á la ovació indescriptible. Lo discurs de 'n Brañas—no ho hem pas de dir—fou una nova mostra d' aquestas oracions plenas de foch, plenas de seny y eloqüentíssimas, que han anat dexant darrera d' ell lo respecte, la admiració, l' ardor y l' afecte á las ideas, que sas excepcionals qualitats saben tan be posar de manifest.

No l' extractarém, donchs, puix si de las traduccions s' ha dit que son el revés d' un tapis, dels extractes caldria dirne que 'n son los esquinsos.

Lo mes interessant per nosaltres, y també per nostres lectors, es sapiguer que la llevar tant ben sembrada per en Brañas á Sabadell, ha caygut en terra que no es pas ingrata. Deu vulla assahonarla y la santa patria 'n treurá bon profit.

LO SR. BRAÑAS Á MANRESA

«Dilluns, al matí, 'l Sr. Brañas, arribá á la industriosa ciutat de Manresa ab una comissió de socis de la Lliga Regional que sortiren lo dia abans á Sabadell pera esperar-lo. En la estació fou rebut per gran nombre de catalanistas y personas notables d' aquella ciutat.

Tot seguit visitá las casas consistorials y l' arxiu municipal, Santa Maria de la Seu y son arxiu parroquial, y lo local de la «Lliga» ahont fou obsequiat ab un dinar á la catalana en lo qual se pronunciaren entussiasmas brindis.

Després visitá varias fábricas, lo colegi de Sant Ignasi y la capella del Rapto.

Al vespre, al entrar lo Sr. Brañas en la «Lliga Regional» obtingué una magnífica ovació per part de la distingida concurrencia que s' hi atapabia, de lo més selecte de la societat manresana. Las invitacions pera aquella vetllada havían sigut disputadas porque tot-hom sentia verdader afany d' escoltar la paraula del eminent regionalista.

Començá la vetllada ab un discurs del president de la Lliga, D. Tadeu Gasol, presentant al Sr. Brañas. Se llegiren diversos treballs, en prosa y vers, y 'l jove escriptor y entussiasma regionalista, D. Lluís Espinall y Padró, pronunciá un brillant discurs rublert de doctrina y esmaltat ab frases felicíssimas.

La conferencia del Sr. Brañas fou l' acontexement de la vetllada com es de suposar. Començá fent una descripció plena de poesia de la terra catalana tal com la havia vist, y fixantse en lo gran nombre de senyoras y senyoretas de la bona societat manresana, ponderá lo que poden contribuir a la obra de regeneració de Catalunya dintre de la familia. Ab frase commoguda descrigué la trista sort de la dona gallega, serva sens remensa del terror abandonat per los braços varonils á la empena de la despiadada emigració, però no tan despiadada encara com l' Estat, aquest padastre que empobreix aquella regió á cópia d' impostos y d' ultratges.

Precisá quinas son las aspiracions del regionalisme, atacant un per un tots los partits polítichs, y acabá fent vots per la realisació de nostres ideals concretats en l' Assambla de la unió celebrada á Manresa, de quals Bases se manifestá ardent partidari, porque coincidexen ab las aspiracions de la seva pátria Galicia.

L' entussiasme manifestat per la concurrencia fou expontani y grandíós, y es ben segur que la bona lleuor regionalista dará un bon esplet á Manresa després de la visita del Sr. Brañas.

L' endemá, abans de pendre 'l tren, visitá la Iglesia de la Santa Cova ahont fou obsequiat ab un luxós álbúm ab descripcions y vistas dels llochs freqüentats per Sant Ignasi en la seva estada á Manresa, de qual ciutat se despedí ab gran recansa y plé d' agraphiment son cor pe 'ls obsequis que de tota la població acaba-va de rebre.—F. J.»

EN LO FOMENT DEL TREBALL NACIONAL

En la conferencia que la nit del dimars doná devant de un públich nombrós é il·lustrat, lo catedràtich de Hisenda y Economía política de la Universitat de Santiago, Sr. Brañas, estigué per nosaltres, á l' altura dels conexements que presuposa 'l desempenyo d' aquellas cátedras, de sa famosa oratoria y de son bon sentit regionalista. No hi fa res que s' haja dit que sa paraula es mes destructora que restauradora, que generalisá mes que especificá; nosaltres, també, hauriam preferit que en lloch de esmicolar ab tot lo fervor de sa rara eloqüencia lo procés económic de la política espanyola, de destruir en la poderosa enclusa de la ciencia económica y financiera ab lo mall de sa incontrastable dialéctica lo sistema oportunista en que descansa, hagués senyalat mes casuisticament los principis de política económica que 'l regionalisme y la ciencia Administrativa-financiera, que ell tan be coneix, patrocinant, com á régimen salvador, científich y natural que 'l bon sentit y l' estat miserable del país y del públich tresor reclaman, però enteném ser exigencia descortés demanar aquesta exposició doctrinal devant d' un auditori tan il·lustrat com lo del Foment, á qui tothom sabia que anava á improvisar, per mes que sia catedràtich d' Hisenda pública, sobre un tema plé d' obstacles á son desenrotlló y sobre quinas entranyadas solucions (parlém dintre 'l terreno especulatiu) no s' han encare posat d' acort los escriptors que portan la vanguardia del progrés teóric en aquellas ciencias. De lo que parlá ho feu ab fondo conexement y en axó tothom está conforme.

Causas de perturbació y de crisis agrícola, ho son la emigració y falta de brassos, l' absentisme, la falta de maquinaria, la immoralitat y 'l desordre tributari; ¿que hi fa que tingan altres aspectes? ¿que hi fa per exemple, que la emigració produhexi un be en altres conceptes, si respecte á la agricultura es una verdadera causa d' estancament? Lo Sr. Brañas s' ocupá

extensament d' aquexas causas á que atribuí la crisis agrícola, fent una pintura hermosissima de las miserias que portan en los valls fertilíssims del Noroest de la Peninsula; y de passada 's detingué en la extremada divisió de la propietat rústica que es per nosaltres la traba mes grossa oposada á la reconstitució de la agricultura espanyola; estant com á orador á gran altura al parlar del sistema tributari al qual dirigí sas sátiras finíssimas, que enteném é insistim serne las galas mellors de la seva paraula, las que surten mes perfiladas de sa clara inteligencia.

Vessá una erudició gens comú en los párrafos dedicats á la perturbació industrial y mercantil, quinas causas determiná en la lluyta del lliure-cambi y la protecció, los errors en la qüestió monetaria y 'ls abusos del crèdit, sentant baix lo primer punt de vista una conclusió per nosaltres essencialissima y que no hem vist entesa ni menys recullida: lo sistema aranzelari oportunista pera cada una de las naciones espanyolas. Ni mes ni menos, y afegim que 's feu antigament y com volém que 's fassi los catalanistas. Respecte á la qüestió monetaria creyem acertadas sas ideas que son avuy inspiracions del Dret Internacional, y en ellas explicá 'ls desordres de la variabilitat dels cambis, de la depreciació de la moneda y demés consegüets á la diversa estima y régimen, motors de la alsa y baxa necessaris per la falta de unificació internacional. En quant als abusos del crèdit, llansá son anatema sobre la institució del Banc únich d' emissió, el sistema desacreditat dels monopolis, l' arbitrisme que per ompli 'l tresor ó per aliviarlo va delmant la producció y 'l sens fi d' institucions administrativas que com l' actual organissació del exercit costan un ull de la cara.

Res mes hi afegirém nosaltres, que si haguessem tingut de transcriure aquest discurs hauriam omplert las nostras planas. En totalitat, la oració del Foment nos semblá una reducció del magistral discurs que 'l mateix Sr. Brañas feu, com saben nostres lectors, en lo curs inaugural d' enguany, de la Universitat de Santiago.—F.»

L' ÀPAT DE DESPEDIDA

Al objecte de que 'l Sr. Brañas pogués donar un general adeu á quants aquest dias han anat seguint, aplaudint y secundant sas predicacions profitosas, la «Lliga de Catalunya» y 'l «Centre Escolar Catalanista» decidiren organisar un ápat, que 's verificá dimecres al vespre en lo Restaurant Justin. Un centenar de catalanistas s' assentaren á taula, augmentant lo nombre dels concurrents quan, á las postres, comensaren á granejar las salutacions y despedidas que al Sr. Brañas feyan, en nom dels presents y de molts ausents, alguns dels mes significats en la propaganda Catalanista, dels que recordám als següents: Muntanyola, Alsina, Buxó, Viguer, Sunyol, Fuster, Permanyer, Maspons, Secases, Pons, etc. A las manifestacions d' aquest se-

nyors posá punt un llarch discurs en que 'l Sr. Brañas procurá resumir sos agrahiments, sos entussiasmes, sos coratjes, sas esperansas. No sabém si la emoció que 'l dominava 'l privá d'expressar pensaments que pel cap li bullian, però sabém de cert que aquesta intensitat del sentir ajudá de bella manera á sas dots notables de orador, donant á sos períodos una forsa de penetració y un tremp tal de eloqüencia, que ab ser de tant bella memoria tants discursos com li hem sentit, de cap hem de guardarne recort tan viu y commovedor. Duas horas estigué vessant de la seva ánima afectes y pensaments que li exian embolcallats d'hermosura, sadolla de sincera commoció. Mes no ho degué pas dir tot, perquè sa cara, després, y sas mans deyan als amichs cosas que no sap expressar la llengua.

ADEU AL SR. BRAÑAS

Dijous á cosa de las nou del vespre sortí cap á Valencia l'estimat y distingit regionalista gallego que per deu dias ha sigut hoste de Catalunya; hoste agrahit que ha anat recorrent bona part de la terra, cantant ab eloqüencia emportadora, sas glórias, sos dols y sas esperansas, fent ressonar, per ciutats y vilas, ab accents d'atractiva simpatía, 'l crit redemptor de «Catalunya, desperta.»

A la estació acudí nombrosa representació del catalanisme: las estretas de má, las abressadas, los crits de ¡visca Galicia!... res te prou expressió per significarli al estimat y respectable company, l'afecte que se 'n portá dels cors catalanistas. Una cosa sola pot donarli idea de quina mena de memoria 'ns dexa; ell que adora á sa pátria, que 's daleix perque 's redresse de son ensopiment y sia lliure, reflexione que ell per nosaltres es un dexondidor de la pátria nostra y un auxiliar potent de nostras aspiracions, que si Deu ho vol, haurá acostat l' hora del triomf de las esperansas catalanistas.

L' adéu dels catalanistas de Barcelona no fou la última manifestació d'afecte y consideració del regionalisme catalá. En la estació de Tarragona, ab tot y passarhi 'l tren á deshora, comparegué una nombrosa comissió de catalanistas de Reus, á son cap el diputat provincial, lo ferm company de causa n' Anton Serra y Pamies, y abressá al gran amich de Catalunya, poch abans de dexar, qui sap fins á quan, aquesta terra nostra que ha arrosat ab sos sacrificis y assoleyat ab sa eloqüencia.—V.

ROSER DE TOT L' ANY

DIETARI DE PENSAMENTS RELIGIOSOS

MES DE MARÍA

DIA 21.

L' Esperit Sant en l' ánima reposa
com papalló daurat sobre la rosa,

com blanch tudó en son niu.
Oh papalló diví, veniu á estendre
les ales d' or sobre mon pit; veniu,
Colom del cel, á encendre
tota la terra en vostre dolç caliu.

DIA 22.

Vos sou del Sant Esperit
reliquiari,
puix al mitj de vostre pit
volgué estarhi
lo tresor del Infinit.

DIA 23.

À LA VERGE DE LOURDES.

Vos la ensarmenta un roser de garlanda,
gentil María, la vostra capella;
ab una branca de roses per banda
que vostre angélich somris esbadella.

A vostres peus los infants s' agenollan,
vos fan l' aleta verdums y cardines:
d' aygues y boscos murmuris que brollan
semblan versicles d' un cant de matines.

Coloma blanca, dels traus d' exa Roca,
del cel ginestra que en terra se bada,
feune sortir per tothom qui us invoca
l' aygua que anyora la Europa assecada.

DIA 24.

STELLA MATUTINA.

Estrella del matí
la mes novella,
donáumela si us plau,
la vostra llum:
del celestial jardí
daume, oh Poncella,
vostre suáu perfum.

DIA 25.

Ecce tu pulchra es...

A l' Esposa dels cantars
l' Espós axí li parlava:
—Que hermosa ets, amiga meya,
que hermosa ets, oh ma germana;
si hermosa per la ignocencia,
mes hermosa per la gracia.
Ets l' Arca del testament
de dins y fora daurada,
de fora hermosa del cos,
de dins hermosa de l' ánima.
Si tos ulls son de colom
ta gallardía es de palma.
Que hermosa ets, coloma meya,
que hermosa ets, oh ma germana!
Vina del Líbano, vina,
vina, serás coronada.

DIA 26.

Blanca y pura sou, María,
mare del Deu verdader,

¿a qué jo us compararia?

A la blanca setelia
del diví setelier.

Dia 27.

FLORS A MARIA.

A l'ombra d'un gessamí
mirava un matí
l'estel de l'albada;
cada flor era un estel,
y l'vert cobrecel
era una estrellada.

Jo mirava mes joyós
la del cel blavós
per entre las branques,
com cercant al Jardiner
que tan alt verger
sembrá de flors blanques.

Un aucell que 's desvetllá
les flors espolsá
damunt de ma testa,
y jo deya al gessamí
que 'm posava á mi
son vestit de festa:

Si jo fos lo ram florit
que guarneix la nit
ab sa pedreria,
faria ploure mes flors,
com tú, á voliors
al front de Maria.

JACINTO VERDAGUER, PBRE.

LA NETEDAT DE LAS ARLETENCAS

I

Las donas d'Arles tenen molta anomenada, per la llur boniquesa, y més per la llur netedat, axís de la persona com de la habitació. No hi ha á França vila ni vilatge tan ben montats, tan nets, y tan lluents.

La arletenca cada jorn, renta, y frega 'ls rajols; y, un cop cada setmana, emblanquina la casa per dedins y per defora. Lo llit, la taula, l'armari, las cadiras, la pastera, lo guardarrobas, lluhexen com uns miralls; los enjinyes de coure, escal-fallits, perols, paellas, marmitas, cantis, hi espurnejan com l'or, y la ferramenta menuda, desde la paleta á las graellas, brillan com una plata. Aquest es lo punt y la gloria de nostras arletencas; y aquella costúm, passant de mares á fillas, vé de molt lluny. No fora estrany que d'axó en provingués lo sobrenom de *Arles-lo-blanch*, que tenia aquella ciutat en la etat mitjana.

Heus aquí una anecdota històrica, que mostra á la perfecció l'orgull que la arletenca posa en la neteja. La prenem de una revista, *Le Musée* que publicava algún témps M. Fassin á Arles.

II

En un combat naval que lo comte Destain lliurá contra los inglesos, lo setze de Juliol de 1779, fou mort, damunt lo vaxell del rey *la Prouvenço*, un mariner d'Arles que 's deya Pere Bernat.

Com saben, en aquells temps, eran los capellans qui duyan los registres dels naxements y de las morts; y, naturalment, l'óbit d'en Bernat aná á mans de Mossen Costa, qui era lo Rector de sa Parroquia. Lo bó de Mossen Costa enregistrá lo mort; després, se posá 'l carrech d'anar á dar ell mateix la trista nova, ensemps que 'l consol de sa paraula caritativa, á la pobre viu-da, que li deyan Mariagna Cabot.

—Deu te guard', ma pobre Mariagna! li feu lo vell Rector. Vinch á ferte saber una cosa poch falaguera... ja tenen rahó de dir:

Muller de mariner
ni casada ni res...

Peró, ¿que hi farém?... Lo bon Deu també 's va morir... Que siguém á la terra, que fassém camí pel mar, tots hi hem d'anar.

—Ey! qué 'm voleu dir? que potser s'es mort lo meu home?...

—Oh! Mariagna, plora! Han mort al teu home...

—Psit! senyor Rector, psit! psit! no me 'n parreu mes d'axó... Lo cop de sang, la sorpresa, l'esglay... Torneu d'aquí vuyt días á dar-me la noticia, no torneu fins d'aquí vuyt días. Vos ne quedaré molt agra-hídal! Lo bo del Rector no acabava d'entendre tot axó; més, respectuós de la pena de nostra víuda, prometé retornar, passats vuyt días, y se 'n aná.

III

Mes que fa la Mariagna? Llesta com un aucell, corre á cá la frega-rajols més inteligenta del barri, y li diu: Vina que netejarém un xich.

Y vuyt días seguits, ribent y cantant com si res no fos, renta que rentarás, frega que fregarás, encera que encerarás! Cop d'oli de munyecal Quica, portam los fregalls; Quica, porta las bayetas; Quica, porta la terra de escudellas! Cop de fregall aquí, cop de bayeta allá, desde 'ls esmolls fins al forat de la ayguera, desde 'ls gibrells á la llumanera, y desde 'ls fogons fins als elemastrechs, tot es rentat y polit com una perla.

—Ara, va pensar la Mariagna, pot venir Mossen Costa...

Mossen Costa revingué:

—Deu te guard, ma pobre Mariagna! vinch á ferte sapiguer que 'l teu home es mort...

La Mariagna va fer un xiscle que tot Arles lo senti.

—Verge Santa! ¡Lo meu home s'es mert! ¿Y jo que faré? ¿que será de mí?... i, i, i!

Y 'ls ulls plens de llágrimas y las mans al cap, cri-dant y fora de sí 's desespera. Tots los vehins hi acuden, las comaras hi corran, tota la casa s'ompla de gent.

—[Peró axó no pot ser! ¡pobre marit meu! ¡no 't veuré may més! ¡quina desgracia!... i, i, i!]

—Pobra Mariagna, deyan las vehinas entre ellas. Però que ho hauriau dit may que siguéstan treballadora! Mireu quina casa: s' hi pot llepar á terra!...

—Axó es una dona endressada...

—No se li pot ignorar: es la casa més curiosa de tota la Roqueta.

Entremitj de las sevas llágrimas y dels seus extrems, la Mariagna tot ho veyá y tot ho sentia, y conteu si gosava comprenent la gelosia de las altrás donas. Comedianta complerta, aquell dia la Mariagna plorá com era degut la seva desgracia, y 's guanyá l' honor de ser la dona mes curiosa de la Roqueta d' Arles.

F. MISTRAL.

Per la traducció: *Franar*.

AL SR. D. PERE SECASES

PRESIDENT DEL «CENTRE CATALÀ VILAFRANQUÍ.»

Estimat Sr. President: no puch, com voldria, anar á la nostra estimada Vilafranca pera rebre en companyia dels bons amichs, al benemérit doctor Alfred Brañas que, desde Sant Jaume de Galicia, ahont es digne catedràtic de la facultat de Dret, ha vingut á Catalunya, portador del óscul fraternal de aquella bellíssima, soferta é inteligentíssima regió espanyola, dels fills de Sant Telm, que es també precisament venerat en exes afraus del Panadés, prenent part, com á germá, además, en les nostres festes literaries y patriótiques y escampant en la nostra ben disposta terra, ab forta eloqüencia, la fecunda llevor de aquesta aspiració noble y popular de reconstrucció social, que anomenám lo Regionalisme.

Diheuli que en aquesta vila vegé la primera llum lo Reverendíssim doctor Morgades, Bisbe de Vich, son President de Consistori, home tot inteligencia y activitat, sempre consagrat al be de la terra nadiua; que en lo cementeri de la vila reposan, esperant lo dia de la Resurrecció de la carn, les estimades cendres dels dos germans Milá y Fontanals, prous del Art y de la Literatura, precursors y principals estimuladors del moviment regional; que allí meteix en pobra tomba, servant encara després de mort la modestia que 'l distingí en vida, hi ha los ossos d' en Xavier Llorens y Barba, lo filòsoph més ilustre que en la present centuria ha exit de las terras catalanas, especie de Sócrates que no estampava llibres, sinó que feya hòmens pensadors, y que al anarsen al cel, com ànima escullida, dexá als vivents, com única carta de recordança, son Discurs académich, en lo qual com vident del esdevenidor y fondo interpretador de la naturalesa humana, descriu ab ull seré y ma ferma un Regionalisme excels, lo Regionalisme de la ciencia, una y múltiple, un Regionalisme fet, no pera dividir, sinó pera unir, no per

amargar los esperits, sinó per endolcirlos, no per esmicolar sinó per edificar. Es á dir lo Regionalisme que 'l Doctor Brañas y nosaltres volém, reconstructor de la societat avuy desencolada, y certament no per culpa del Regionalisme, agermanador dels homens, avuy irats los uns contra dels altres, vivificador de tots los membres de la patria, avuy per desgracia erts. Si, aquell Discurs académich, Senyor President, es com una especie de símbol filósófic del nostre Regionalisme, ab tota sa nuesa y simplicitat ideològica conté la substancia de las nostras aspiracions, lo perfum dels nostres sentiments y 'l vinole unitiu entre 'ls homens, que Deu nos lleve la vida, abans que vulgam trencarlos.

Jo espero que la visita de tan distingit hoste, que 'l pensament y la paraula poderosos del Dr. Brañas enfortirán las vostras conviccions y activarán las vostras voluntats per treballar encara més en la edificació social. Tot envejant la vostra fortuna, mon esperit estarà entre 'ls bons vilafranquins que farán digna corona de simpatia al eminent regionalista galaich.

Ja sap, Senyor President, quant de cor li es amich S. S. q. b. s. m.

JOSEPH TORRAS Y BAGES, PBRE.

Barcelona, 10 de Maig de 1893.

MOVIMENT REGIONALISTA

Fou objecte de conversas en centres y cafés la sessió que 'l Congrés celebrá al final de la setmana passada, que durá cinquanta cinch horas. Los republicans marxaren del Congrés, y la noticia produhí alguna expectació, mes que excitació, en nostra ciutat. Las eleccions han sigut aplassadas, com lo Govern volia y tot ha quedat tranquil.

En aquesta llarga sessió lo senyor Vallés y Ribot aprofitá l' incident ocorregut al final de la Festa dels Jochs Florals per pronunciar un discurs en defensa de la llengua y literatura de Catalunya. Ab tal motiu se li endregá aquest telégrama:

«Varis entussiasas catalanistas felicitan calurosament manifestació nostras aspiracions desitjant no sia aquesta última vegada defensi Congrés nostra patria Catalunya.»

Ab gust llegim en nostre company de Bilbao *La Unión Vasco Navarra* del 29 del passat:

«En la darrera sessió celebrada per la Diputació Provincial, quedá aprobada la proposició presentada en sessions anteriors, per la qual fou nombrat Cronista honorari del Senyoriu de Vizcaya D. Fidel de Sagarminaga, com á premi á sas rellevants condicions d' historiador demostradas en sa obra titulada *El Gobierno y Régimen foral del Señorío de Vizcaya*.

»Ab gran satisfacció donám aquesta nova y 'ns ne

causa meß encara l' espectacle que presenciarem ahir en lo saló de sessions de la la Diputació Provincial. Tots los diputats, sense excepció de partits, se donaren pressa á prestar homenatge, tant ab llur paraula com ab llur vot, al eximi escriptor gloria de Vizcaya, que ab sa darrera obra ha alçat un monument que no desapareixerá may mes, á nostra benvolguda patria vizcaína.

»D. Rafael Alonso, vice-president de la Comissió provincial, pronunciá també paraulas molt laudatorias per el Sr. Sagarminaga, explicant que la opinió que tingué de que la proposició aludida fos estudiada per una Comissió especial, no implicava cap acte de oposició, sinó al contrari desitjs de que l' acort que 's prengué, revestís lo major grau de solemnitat, com axís ha succehit, aprovantse, després de ben estudiat, en la sessió d' ahir.

»Quan d' aquesta manera honra la Diputació á un dels preclars fills de Vizcaya, s' honra á si mateixa, y mereix las mes entusiasmas enhorabonas de tots.

»A nostre volgut amic lo darrer diputat foral del Senyoriu de Vizcaya, D. Fidel de Sargaminaga, li enviám desde aquestas columnas, nostra mes coral enhorabona, per la merescuda distinció de que ha sigut objecte.»

No 'ns cal per nostra part sinó fer nostras en un tot las paraulas del coratjós portantveus del regionalisme á Vizcaya.

Ab lo títol de «Regionalisme» hem publicat los discursos llegits en la festa dels Jochs Florals d'enguany del Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Vich Dr. Morgades, y del ilustre catedràtic de la Universitat de Sant Jaume de Compostela Dr. Brañas, President y Mantenedor respectivament del Consistori dels Jochs Florals d'enguany.

Aquest llibret forma 'l volúm IV de la Biblioteca de la VEU DE CATALUNYA, y demés dels esmentats discursos conté los retratos de llurs autors.

De la important obra *La Letteratura provenzale moderna* publicada per En Manuel Portal de Palerm, traduhim:

«La literatura provenzal moderna ofereix lo caràcter d' una gran y fenomenal activitat y 'l temps dins lo qual s' es desinvolta y continua á desinvoldres, pot perfectament pendre 'l calificatiu de Renaxement. Lo de la Provenza es un desvetllament especial, únich en son género y marvellós. Des de Niza á Marsella, á Tolosa, á Barcelona, per sobre l' Alp franco-italiá y per la hermosa costa del Mediterrani en la Provenza propiament dita, en lo Llenguadoc en la Aquitània, en la Catalunya, rebull la obra de restauració. Acadèmias, jochs florals, societats filològicas, certámens, diaris, publicacions, festas, tot anuncia una activitat incontrastable, coronada de felis éxit y admirada dintre tota la França y á fora d' ella.»

L' objecte del autor es estudiar aquest moviment de renaxensa de la llengua romana, á qual efecte divideix la obra en tres parts. En la 1.ª estudia l' origen de la llengua provenzal y son desenvolvement; en la 2.ª posa noticias bibliogràficas de mes de 300 felibres, y la 3.ª constitueix una ontologia provenzal ab la traducció italiana de las mes notables obras felibrencas.

Mereix notar-se l' acort del Consell Municipal de Montpeller, disposant que 'l director del gran teatre d' aquella ciutat pose un cop l' any al menys la sala d' espectacles á la disposició dels felibres, qui organitzarán fora de la temporada teatral algunas representacions en llenguadociá.

A tal propòsit diu lo periódich *L' Entracta* d' aquella ciutat:

«Som massa bons montpellerenchs per no donar nostra entera aprovació al acort que acaba d' obrir las portas del teatre municipal á las obras de nostres simpátichs poetas meridionals. La renaxensa llenguadociana pren peu cada dia mes y mes, d' ençá que 'l popular setmanari *La Campana de Magalouna*, fa sentir clar lo vivrant idioma del Clapás. Després del periódich havia de venir lo teatre. Felicitám als felibres per llur nova é important conquesta...»

Repetim la frase dels llenguadocians: lo Mitjdía 's belluga.

La próxima excursió dels Cigaliers y dels felibres de París que s' ha de portar á cap per l' agost d'enguany, tindrà son terme en la antiga capital de la Provenza. Al efecte lo municipi d' Aix, d' acort ab los felibres de la Escola de l' Arch, está organisant pera aquella época grans festas que durarán tres dias.

La *Maintenance* de Provenza hi celebrarà sa reunió anyal en la qual serán repartits los premis dels Jochs Florals y los del concurs de tamborins.

M. J. F. Malan ha publicat en la revista socialista *Revue socialiste*, un estudi sobre *J. de Strada, lo filòsof, l' escriptor, la obra*. Després de haver analisat llargament la *Epopèya humana*, s' ocupa de la obra politica de Strada, *la Europa salvada y la Federació*. Y heus aquí lo que diu á propòsit d' aquest darrer llibre:

«Lo títol del llibre diu prou que la federació possible y segura, es la idea grandiosa y amplia que Strada acaroná. Se vegé obligat á pendre la ploma per exposar las causas que han de portarhi, de primer als pobles llatins, alguns dels quals desviats un instant per enganyosa ilusió, pendrán de nou aviat possessió de si mateixos y vindrán á engrossir lo número dels que lluytan per la verdadera llibertat y 'l progrés amenaçats. Tota la Europa arribará á la Federació, mes ab menys ardiment y menys depressa que l' América...»

La Federació de Strada, tracta ab notable amplitut

aquesta idea per tants títols y per tants motius, ben-volguda per los hòmens del Mitjdia aclaparats per lo Nort.

Posa de manifest y mostra en tota sa fondaria los mals produhits per la centralisació extremada que paralisa tants esforços y manté en tutela á tothom; som mes esclaus que may; y menors son nostres municipis, mes humils, lo mateix que nostras ciutats mes populósas y florexents. Paris nos devora, nos roba lo mes pur de la nostra sanch y de nostre cor. Paris nos imposa sas costums, son llenguatje, sas maneras, sos diaris, y aniquila nostres mes notables personalitats.

Voltém en la òrbita de sos raigs—fets ab nostres llums que explota sols á son profit—y quan ha pronunciat en qualsevol materia son parer, no tenim de fer mes que callar y abaxar el cap.

No som útils la gent de provincia sinó per pagar els impostos, sempre en augment y distribuïts de tan deplorable manera. Y quan, lesionats en nostres interessos, obligats á fer la vida á aquells qui pesan tan fexugament sobre nostras espatllas, reclamám, se 'ns clou la boca ab la paraulada, buyda de sentit pera nosaltres, d'unitat de la Patria. Unitat deuría anar compresa dintre d'igualtat, axis com amistat implica reciprocitat; vull dir igualtat d'obligacions, però també igualtat de drets, y just repartiment dels beneficis que produheix pera la Patria colectiva, la col·laboració laboriosa de tots sos fills. Aquesta justa repartició, ¿existeix pera nosaltres los meridionals? No pas que que jo sábiga...»

Heus aquí unas paraulas que substituint París per Madrid son aplicables á las regions espanyolas y en especial las de la cordillera pirenaica:

Fem nostras las següents ratllas que retallám de nostre valent company de Sabadell *Lo Catalanista*:

«Havém vist anunciat en la «Revista Popular» de Barcelona, un nou mes de Juny dedicat al Sagrat Cor de Jesús, escrit en catalá, per don Feliu Sardá y Salvany.

Aplaudim de veras, lo bon sentit práctic de nostre insigne compatriç, y desitjém que tinga molts imitadors, puix es una llástima veure en mans de nostras paysanas no més que devocionaris escrits en llengua forastera.»

Llegim en la *Campana de Magalouna*:

«Los fills del Herault que viuen á París acaban de concebre la bona idea de formar una societat pera defensar sos interessos, conéxerse y parlar un xich entre ells la llengua del pays. A n' aquesta reunió li han donat lo nom de Societat familiar dels parisenchs del Herault.

«La *Campana de Magalouna* ha promés la seva ajuda á n' aquells braus meridionals, qui han nomenat president á M. Pau Taquet, director de la *Revista Vinicola*.

«Un cop de *Campana* per los parisenchs del Herault.

»Se sap que los parisenchs del Clapás tenen ja societat *Lou Clapás*. Si tots los departaments de França tinguessin á París sa societat familiar ja 's veuria si 'ls parisenchs farien tant de soroll com axó! Allavors començarian á comprendre que París no es la França y que al contrari sense los departaments—que consideraran com zero á la esquerra,—París no seria mes que una viletta de gayre be res. Potser fins se veuria que á París hi ha mes meridionals que parisenchs.»

¿Qué no podriam dir, los provincians, de nostre Madrid?

Després d' una llarga y penosa malaltia ha mort lo jove don Jaume Cristies, actualment redactor de *El Cronista*, que havia figurat en alguna de las associacions catalanistas d' aquesta capital, manifestantse sempre decidit partidari de nostres ideals. Al cel sia.

Tenim entés que dintre poch se publicarà íntegrament lo discurs pronunciat per don Alfred Brañas en lo Palau de Ciencias, á qual efecte fou taquigrafat.

Es d' aplaudir que 's duga á cap aquesta obra de propaganda, y donám la enhorabona á tots quants hi contribuïescan.

LO REGIONALISME EN LA PREMSA

COSAS ASSENYALADAS

—LA TRADICIÓ CATALANA. Barcelona, 15 de maig: *Catalanisme Catòlich*, I, per F. de S.—*Lletra prefaci á D. Agustí Valls y Vicens*, per Jacinto Verdaguer, Phre.—*Discurs llegit en la solemne repartició de premis de la Joventut Catòlica*, per lo Rent P. Fra Francesch Blanco Garcia.—Entre 'ls gravats que acompanyan al nombre de que 'ns ocupám, hi ha 'l del P. F. Blanco Garcia.

—LA REVISTA POPULAR. Barcelona, 18 de maig: *Catalanismo de ley*, per F. S. y S.

—EL DIARIO CATALAN. Barcelona, 13 de maig: *Discurs del Mantenedor President*, Ilm. Dr. D. Joseph Morgades y Gili, Bisbe de Vich, en la festa dels Jochs Florals.—14 de maig: *Catalanismo de ley*, per F. S. y S.—*Discurso del Sr. Brañas*.

—L' AIOLI. Avinyó, 17 de maig: *Discours dou Capoulié En Félis Gras á Carcassouno*—*Discours d' En A. Mouzin davans lou Counsistori, á Carcassouno*.

—LO SOMATENT, Reus, 13 de maig: *Lo Capoulié del Felibrigé á Catalunya*, per N. Verdaguer Callis. Article reproduhit de nostre setmanari.

—BOLETIN OFICIAL ECLESIASTICO DEL OBISPADO DE VICH. Vich, 15 de maig: *Discurs del Mantenedor President*, Excm. Sr. D. Joseph Morgades y Gili, Bisbe de Vich, en la Festa dels Jochs Florals.

—EL CORREO ESPAÑOL. Madrid, 14 de maig: *En los*

Juegos Florales de Cataluña, per Eneas. Còpia part del discurs del Ilm. Sr. Bisbe de Vich, en nostra llengua.

—LA VOZ MANRESANA. Manresa, 13 de maig: *El Regionalismo*, per J. S. y G.

—LA RENAISSANCE. Barcelona, 14 de maig: *Los Jochs Florals de Barcelona*, I, per E. M.—*Endreça al Consistori dels Jochs Florals de Barcelona*, per Mistral.

LA ESPAÑA REGIONAL. Barcelona, abril: *El regionalismo en el extranjero*, per A. E.—*Bibliografía.—Einführung in die Geschichte der alt catalanischen Litteratur von deren Anfängen bis zum 18. Jahrhundert von Dr. V. M. Otto Denk*, per Joseph Balari Jovany.

NOTAS ARTÍSTICAS

Manifestació Artística del Ateneo-Saló Parés.

Com ja saben nostres lectors, per iniciativa de la secció de Belles Arts del Ateneu Barcelonès s'ha organitzat dita manifestació, que va inaugurar-se solemnement lo passat dilluns.

La gran rotunda ó Sala de sessions y la Secretaria s'han convertit en llocs d'exposició, havent-se decorat apostat é il·luminat, potser massa esplèndidament, ab varias llàmparas d'arch voltàich.

Allí hem vist que hi tenien representació l'Arquitectura, Pintura, Escultura, Dibuix, Gravat y la Fotografia, y apesar de tal varietat de elements lo conjunt nos ha fet un efecte pobre: y pobre, no tan per lo número y varietat com per la qualitat. Allí's troban á faltar obras d'empenta, obras que impresionin per sa novetat, que acusin un esforç ó sisquera una intenció superior. Res se mou fora dels termes gastats y vulgars que caracterisan nostras exposicions. Casi tot lo que hi ha en las Salas del Ateneu estém cansats de véureho, ab una importància semblant, á can Parés y demés establiments que's dedican á la venda de quadros. De manera que per donarne un *compte rendu* detallat tindriam que repetir lo que nostres lectors ja's sabem de memoria. Ab apuntar los noms dels autors ells mateixos s'hi farien lo comentari.

Com passa sempre en aquestas exposicions la secció de pintura es la que domina y atrau més l'atenció, perquè conta ab gran majoria d'obras [pinta tanta gent! Calculin que de las 124 exposadas dita secció'n compren 95. Naturalment que dintre d'ellas ni hi ha de millors y pitjors, de passadoras y de detestables, més devém consignar, y ho sentim, que's reben tantas impresions fluxas per no dir dolentas que fins se fá difícil la abstracció, al lí de apreciar las qualitats y mèrits de las mes notables. Es alló de que quan se te la boca agre fins costa de trobar la dolzor del sucre.

D'aquels quadros, que judiquém verdaderament tals, perquè's surten de lo rutinari ó revelan un estil, un gust, un sentiment particular; accentúan una tendència ó demostran un *sovenir faire* superior; potser nos endescuydém algún, però consti que no es mala-

volensa, sinó culpa de la companyia que's barreja y comfon.

Ara com ara recordém que nostra vista s'aturá ab preferència damunt los quadros d'en Dionis Baxeras *Sol d'hivern y Tarde d'Agost als Pirineus* y l'd'en Pinós *Trevalls d'hivern* digne resultat dels estudis que han fet de nostra gent de montanya y de marina y de nostra simpática naturalesa; damunt de *Flora* pastel deliciós, d'en Mas y Fontdevila, que considerém lo clou de la exposició; damunt dels quadros d'en Tamburini de factura molt important y damunt del *1.º de Mayo 1895* digne company dels caus tabernaris que han dat la nomenada á en Graner.

Dexant las clases populars que han inspirat aquets quadros y entrant en las que gastan fumillos aristocràtics; recordém los tipus d'en Roman Rivera y *Cocueteria y Celos* d'en Manuel Cusi: figureta elegant, aquesta última, de interpretació difícil per estar completament dintre d'una atmósfera caldejada y á mercé dels efectes d'una llum verdaderament artificial.

De retrats, cap. Payssatjes: dos de l'Urgell, que ab tot y ser lo mateix des de tants anys, encara es lo que aguanta mes ferma la bandera. Marinas: Unica la de En Meifren, prescindint del primer terme. Pintura decorativa: unas fantasias místicas de'n Riquer y las flors de'n Tolosa, mes frescas y millor agrupadas que las dels demés.

Dels estudis tenim per mes important lo de'n Brull, *Cloe*; figura nua de grandor natural, ajeguda demunt l'herba d'un frondós payssatge. Expressament la titolém estudi, perquè no's descubreix en l'autor cap mes intenció que la de exercitar-se en lo domini del dibuix y del modelat. Aquella figura casi no diu res, li falta expressió y en molts indrets veritat. Després cal recordar los de'n Casas, completament vius y fills directes d'aquella paleta tan sensible en sas finors, vaguetats y delicadesas; los de'n Rusinyol, que'ns han refrescat los recorts de Palma; los de'n Graner, Lorenzale, Camino, Texidor, y... prou.

La secció de dibuix la acaparan, ab autoritat pera ferho: en Pascó, ab una serie de dibuxos decoratius á quin mes elegant y mes original, y en J. Lluís Pellicer, ab una pila de croquis del natural ó notas instantànies, tan característiques, ricas de líneas, detalls é interessants, com los documents històrics. La secció de escultura compta també poca cosa: lo de'n Campeny y de'n Montserrat es digne d'apreci, però res extraordinari, y las de Arquitectura, Gravat y Fotografia no oferexen res de nou, ni verdaderament notable.

Heus aquí ben garbellat lo que queda d'aquesta manifestació artística. Veyám si un altra vegada's secundarán millor las aspiracions de adelanto y trascendencia que sens dupte promogueren sa organizació. Avuy com avuy la exposició no ha respost ni está á la altura de la iniciativa é importància encarnadas en l'Ateneu Barcelonès.

Encara que anem endarrerits de dues setmanes no s'ha perdut gran cosa. A Can Parés no hi han faltat quadros; lo que hi han faltat son obras que valgan la pena. Fins lo mateix Graner que hi ha exposat, fora del retrato del Bisbe-escolanet de Montserrat, ha fluxejat bastant. Han format en aquestes exposicions quadros d'en Solá que adelanta y millora, d'en Cutanda, d'en Brull, d'en Meifren, d'en Alandi y d'altres que havém oblidat.

Aquesta setmana hi tenim quadros d'En Cusachs y d'en Sans y Castaño, y esculpturas de l'Atche y d'en Vallmitjana, pero absorbeix l'atenció y l'aplauso de tothom un gran paisatge del pintor tarrasench en Joaquin Vancells.

Vetaquí que aquest quadro gnanyá medalla de tercera classe en la Exposició de Madrid y es estrany. Perque segons opinions oficials merexia mes; y lo natural es que, quan allí reconexen la superioritat d'una obra d'art y la proposan per una recompensa, no n'hi dongan cap. Mes, no remoguém ossos y aném al grà, que la obra no necessita recomencacions pera dexar boca-badat al espectador. Axó passa perque en ella's reproduheix la impresió directa, exacta, grandiosa y poética de la naturalesa, ó sia un espectacle altament emocionant. Desde 'ls rocams de primer terme la vista s'esplaya per boscos y fondaladas que enllá, enllá, ondulan, s'abaxan, s'aplanan, fins á fusionarse ab las boyras y celatje. En mitj d'aquella soletat y de tanta quietut, ¡quina sonoritat! ¡quanta vivració de notas! ¡quina riquesa d'armonías! ¡quin himne! Aquesta vista es soperba, y quant espay y quant ayre! No son los ulls sols los que s'hi recrean, sino també 'ls pulmons; y tot construit, sobri de color, tou, sucós, veritat.

Mil enhorabonas y endevant Sr. Vancells. Per aquest camí no's perdrá.

J. C. Y R.

DIETARI DEL PRINCIPAT

En lo local de la «Lliga de Catalunya» s'efectuá 'l dia 14 del corrent, una reunió de propietaris agrícoles y d'agricultors, convocada pel Sindicat regional interí de la federació dels gremis agrícoles de Catalunya, pera donar compte dels treballs que s'havían dut á cap pera sa constitució.

Pera demostrar ab quanta simpatía havia sigut mirada la constitució d'aquest institut, se llegiren duas comunicacions dels Excms. é Ilms. Srs. Bisbes de Vich y de Tortosa, en las quals no sols s'aplaudeix la idea del Sindicat, sino que s'estimula á la realisació per todas las personas de voluntat.

Terminada la reunió's procedí á la formació de llistas per comarcas, de las personas que poden contribuir ab llur influencia á la formació de gremis muni-

cipals. Aquestas llistas podrán completarse, á qual efecte, las personas que baix las bases dels Estatuts aprobats vulgan contribuir á la formació d'algun gremi, podrán dirigirse al Secretari del Sindicat, don Ramon M. de Sagarra.

Lo dia 16 se promogué á Badalona un avalot ab motiu d'haver intentat lo arrendatari de las cédulas personals embargar á alguns vehins d'aquella població que no s'han provehit d'aquell document.

No es pas la primera població d'Espanya ahont s'ha perturbat l'orde per aquest motiu, y la excitació del poble de Badalona fou tal, que calgué la intervenció de la guardia civil, de peu y de cavall; foren detinguts alguns vehins, y 'ls agents executius l'haurían passada malament si no 'ls acut refugiarse á Casa la Vila.

Nosaltres no volém saber de part de qui está la rahó, per mes que tenim un dato positiu en contra dels arrendataris, qui pretenen y logran de vegadas lliurar cédulas de mes preu del que per la lley correspon, prevalentse de la necessitat en quel interessat se troba de ferse ab aquell document. De todas maneras es precís que's pose remey al mal, no sia que aquest s'empijore y no hi haja cura.

Lo dimars darrer, una Comissió del claustre de la Facultat de Medicina, visitá al Governador á fi d'interessarlo pera demanar al Govern que presente un projecte de lley á las Córts, pel qual se destinen 500.000 pessetas á la construcció del hospital clínic en aquesta ciutat.

Dilluns passat s'efectuá la inauguració de la Manifestació Artística, iniciada per la Secció de Bellas Arts del Ateneu Barcelonés.

L'acte que fou solemne y concorregut, revestí una gran importancia. En aquesta Exposició hi figuran obras bastant notables.

En una de las darreras sessions celebrada per nostre Ajuntament, s'acordá, sens discussió, que 'ls restos del comte Berenguer III sían traslatats ab gran solemnitat al Monastir de Ripoll.

S'ha instalat en aquesta ciutat la obra de bonas lectures, que's proposa la difusió de bons llibres, y té la aprobació y encoratjament del Excm. é Ilm. senyor Bisbe d'aquesta diócesis, qui es son president honorari.

La esmentada obra espera, no sense fonament, la cooperació de todas las personas de bona voluntat en la creuada que va á emprendre, de moralisació y defensa dels fonaments de tot orde relligiós, moral y social, contra la invasió d'escrits y dibuxos immorals que tendexen á corrompre todas las classes.

Al efecte s' ha obert una subscripció y establert una conferencia mensual que 's reuneix en la Sala de Juntas de la parroquia de Santa Agna, qual inauguració 's celebrá 'l dijous dia 18 del corrent, á las set de la tarde. Se veurá ab gust que á ditas conferencias hi assistescan totes quantas personas estigan conformes ab lo pensament y desitjen associarshi.

En la sessió que celebrá 'l dimars passat la Diputació provincial, s' acordá adquirir, al preu de 45 pessetas cada un, deu exemplars de la obra que escrigué don Antoni de Bofarull, titulada *Historia crítica de la guerra de la independència en Cataluña*.

A fi de commemorar la diada del naixement de sa magestat Alfons XIII, dimecres se celebrá una gran parada militar, que ocupá la Granvia des de la carretera del Port fins al carrer de Muntaner. Ab tal motiu, una nombrosa gentada sortí pera veure dit espectacle.

Gracias á Deu son molts los punts de Catalunya ahont han rebut lo benefici de la pluja; si be no ha assahonat del tot nostres camps, sempre n' hi ha per anar tirant y per no donar la cullita per perduda del tot.

Demá se celebrarán en l' hermós y pintoresch santuari de Brugués, situat ab bell peu del Castiel d' Aramprunyá, solemnes funcions religioses commemoradoras del seté centenari de la invenció de aquella santa imatge. Hi concorrerán en professó, los pobles de Gabá, Begas, Sant Climent y Castelldefels.

A primers d' aquesta setmana, una ma criminal desbrotá uns quatre mil ceps, en lo poble de Sant Pau d' Ordal, del Panadés

Havent passat ja 'l període electoral, lo governador civil Sr. Larroca ha cregut convenient que surten los comissionats d' apremi pera fer efectivas las cantitats que deuen trenta tres ajuntaments d' aquesta provincia per atencions de primera ensenyança

L' Alcalde, Sr. Henrich, ha designat als regidors senyors Blanch y Nebot pera que inspeccionen los baxos del Palau Real, en construcció, á fi de veure si poden servir pera instalarhi los Museus Municipals.

La secció artística de la Exposició d' Indumentaria próxima á inaugurarse en lo Palau de Bellas Arts, s' ha declarat en sessió permanent á fi d' enllestir y col·locar los treballs que 's presenten.

Lo senyor Soler y Roviroza dirigeix los treballs escenogrífichs; lo senyor Pellicer, la instal·lació oficial del Ajuntament; lo senyor Pascó, la sala de robas y

textils; lo senyor Padró, l' adorno del vestíbul; lo senyor Galofre Oller, la colocació de maniquís; los senyors Gispert, Gargallo y Arnau, los treballs d' escultura, y 'ls senyors Mirabent, Ribera, Russinyol, Campmany, Belan y Aymat, los treballs d' adorno y colocació.

CARTA DE VILAFRANCA

Vilafranca 16 de Maig 1893.

Sr. Director de LA VEU DE CATALUNYA.

Si en ma prop passada lletra m' ocupava exclusivament de la qüestió social en el Panadés, la present penso dedicarla á examinar l' estat actual del catalanisme vilafranquí, encara que tindré de ferho d' una manera molt lleugera, pel poch espay que relativament tinch disponible, ja que no es de consuetut ni rahonable que una correspondencia ocupi 'l lloch destinat á altres treballs de més profit y d' interès mes general.

No hi ha pas cap classe de dupte que 'l «Centre Catalá Vilafranquí» ha lograt molt en pro de las ideas patrióticas si 's té en compte 'l curt espay de temps que compta d' existencia. Abans eran pochos los que sabían que cosa es lo catalanisme ó regionalisme, avuy quan menos s' ha lograt que tothom ne sente á parlar y que insensiblement se 'ls hi faça comprendre lo que es, lo que vol y lo que representa. S' ha arribat á que en tot se respire una atmósfera de catalanisme; en las iglesias, en los colegis, etc., fins ja es frase corrent á Vilafranca de que 'l ser catalanista está de moda.

Además lo periódich *Las Cuatro Barras* que tothom lo reconeix com el més sério y més important dels de la vila, fa una propaganda constant, dit periódich se reparteix á tots els socis del «Centre Catalá Vilafranquí» y com que aquests son prop de dos cents cinquanta, fa que junt ab els subscriptors, suman un respectable número 'ls que cada setmana llegexen lo periódich catalanista, axó sens comptar els que ho fan en las Societats, Cafés y Barberías. La propaganda que fa un periódich es com la gota d' aigua que poch á poch arriba á foradar la pedra: los resultats no 's veuen no 's tocan desseguida, però ja ve 'l dia que la lleivor sembrada grana.

A Vilafranca se te la ventatja de que tot l' element jove una mica instruhit té aficions catalanistas; hi ha una pila de jovenets que dona pler veure ab l' entusiasme que defensen la causa. En bona veritat dona gust de veure que aquests jóvens estigan enamorats d' una idea tan noble com es la de la pàtria, axó diu molt en son favor, com també diu molt en favor del pervindre del catalanisme vilafranquí.

En lo segón dia de la prop vinenta festa major de Vilafranca ó siga 'l 31 d' Agost tindrà lloch si á Deu plau un Certámen literari ó Jochs Florals que actualment está organisant la Junta del Centre Catalá d' aquesta població. L' Ajuntament acordá en la sessió que tingué la prop passada setmana concedir un premi pera dit Certámen; encara no ha donat tema però segurament será patriótic. Per ara ja 's compta ab set premis y encara s' espera contesta per tres ó quatre més. Segurament dintre pochos dias se publicará 'l Cartell. La idea de celebrar uns Jochs Florals ha sigut rebuda ab molt entusiasme per tota la població ja que axís contribuirá al lluhiment de la festa major.

Lo Corresponsal.